

Thema Gewasbescherming
Onrust over
spuitvrije zones
PAGINA 11/13

2014 JAARGANG 28

ONAFHANKELIJKE KRANT VOOR DE ONDERNEMENDE BOER

NUMMER 134

BOERDERIJ connect
BRENGT BOEREN BIJ ELKAAR
www.boerderijconnect.nl

▲ **Rammen** Utrecht plus €5 naar maximaal €150 per stuk
▲ **Vleeskuikens** Barneveld plus 1 cent naar 95 cent per kilo
▲ **Varkens** België plus 1 cent naar €1,526 per kilo
▲ **Stierkalf** zwartbont extra kwaliteit Vee&Logistiek (NBHV) plus €10 naar maximaal €115 per stuk

▼ **B-peen** Emmeloord min €2 naar €3 tot €7 per 100 kg
▼ **Scharrelei** L bruin Grossiers min 10 cent naar €8,10
▼ **Uien** 60% grof Emmeloord min €1,50 naar €23 tot €27
▼ **Fritesaardappelen** Emmeloord min €1,88 naar €6 tot €8 per 100 kg
> **Meer markt cijfers pagina 18/19**

De laatste prijzen per sms?
Ga naar www.boerderij.nl/smsaart

FrieslandCampina levert kennis, China de melk • Joint-venture in kindervoeding

Nederlands-Chinese zuiveldeal

Afspraak over spuitvrije zone in Hardenberg

Amersfoort/Shenyang – FrieslandCampina voert exclusieve gesprekken met het Chinese Huishan Dairy Holdings over een gezamenlijk dochterbedrijf voor de productie en verkoop van kindervoeding in China.

Dit hebben beide bedrijven bekendgemaakt. Voorafgaand aan het nieuws is de handel in aandelen van Huishan Dairies even stilgelegd op de beurs in Hong Kong. Beide bedrijven verwachten de gesprekken binnen afzienbare tijd af te kunnen ronden.

De beoogde joint-venture moet

kindervoeding van hoge kwaliteit gaan produceren op basis van Chinese melk. Huishan Dairies levert de melk, FrieslandCampina de kennis. Beide bedrijven zetten daarnaast hun eigen bestaande kindervoedingsactiviteiten ieder voor zich voort. Het Friso-merk van FrieslandCampina krijgt de positie van premium merk. De productie hiervan blijft exclusief in Nederland plaatsvinden.

De joint-venture biedt FrieslandCampina de mogelijkheid om ook op langere termijn babyvoeding en andere zuivel in China te blijven verkopen.

Hoe groot de joint-venture moet worden, kan FrieslandCampina nog niet zeggen. Daarover zijn nog gesprekken gaande. Om deze reden is ook niet te zeggen hoeveel de Nederlandse zuivelonderneming gaat investeren in de gezamenlijke onderneming.

Huishan Dairy Holdings is gevestigd in de noordoostelijke provincie Liaoning en is een toonaangevende zuivelonderneming. Het is ook het meest verticaal geïntegreerde zuivelbedrijf in China. Het is actief vanaf de teelt van luzerne en voersupplementen tot aan de verkoop van zuivelproducten

onder het merk Huishan. Vorig jaar had het bedrijf een omzet van naar schatting zo'n 350 miljoen euro. Huishan beschikt over zo'n 30.000 hectare landbouwgrond voor de teelt van luzerne en ander voer. Ook exploiteert het meer dan 50 melkveebedrijven. Die herbergen niet alleen de grootste melkveestapel Jerseykoeien van China, maar ook de op één na grootste veestapel Holsteinkoeien van het land.

FrieslandCampina en Huishan werken al succesvol samen bij de productie van (plantaardige) kofficreamers.

Hardenberg – Leliebollentelers in het Overijsselse Hardenberg maken afspraken met de gemeente en verontruste omwonenden over onder meer een spuitvrije zone. Betrokken partijen verwachten binnen enkele weken met een convenant te komen waarin de afspraken zijn vastgelegd. Dat zeggen vertegenwoordigers van zowel telers als omwonenden.

Hardenberg zou daarmee voor zover bekend de eerste gemeente zijn waarin afspraken worden gemaakt met leliebollentelers over een spuitvrije zone rond 'gevoelige objecten'. Dit zijn objecten zoals woningen, scholen en recreatiegebieden. Eerder is hier ook over gesproken in de Drentse gemeente Westerveld, maar dit ketste op het laatste moment af.

De branchevereniging van bollentelers KAVB en de Werkgroep Bollenteelt Hardenberg willen nog niet zeggen hoe breed de spuitvrije zone wordt. Naast de spuitvrije zone komen ook andere afspraken in het convenant. Hiervoor zijn passages uit het KAVB-gedragsadvies voor telers gebruikt.

In Hardenberg is grote onrust ontstaan over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in met name de leliebollenteelt. In de gemeente zijn tien telers actief met een geschat areaal van 450 hectare.

Eind vorig jaar was Hardenberg hard op weg naar een spuitvrije zone van 50 meter, totdat de gemeenteraad na een lobby van telers anders besloot. De afgelopen maanden is er volgens betrokkenen intensief overleg geweest.

> Pagina 11, 13

Niet meer lang op kantoor dankzij Google Glass-bril

Lunteren – Met een Google Glass-bril op zijn hoofd insemineert Teunis van de Zandschulp een van zijn koeien. Voor de Lunterse veehouder is de nieuwste computertechnologie geen science-fiction meer, maar nog wel experimenteel.

Zijn zus Klazien heeft een veehouderij-app geschreven die het mogelijk maakt om tijdens het insemineren, of tijdens het melken of voeren, alvast de administratie te doen. Via de bril wordt het managementsysteem bijgehouden met behulp van stemcommando's, terwijl de handen vrij zijn voor het werk.

Foto Tamara Reijers

Pure N info
Zijn prijzen voorspelbaar?
meer info
purenutrient.yara.nl

J&B JAN BAKKER
Fourages - Mast - Aardappelen - Transport
AANGEBODEN:
drijfmest
2.0 P - 6.0 N - 6.0 K
tel 0525 - 63 30 64
www.janbakker.nl

VEREINIGTE HAGEL
Geen zorgen over het weer
Verzeker uw gewas bij de specialist
VEREINIGTE HAGEL - Vestiging Nederland
Postbus 7 - 9422 ZG SMILDE
Tel. 0592 415581
info@vereinigthe-hagel.nl

Farmers4all
Actuele energieprijzen:
Electra: normaal: 0.05388 /
Laag: 0.0398
Gas: 0.304 / m³
(Incl. regiotoeslag)
info@farmers4all.nl
www.farmers4all.nl

FARMEL
dairy business
Aangeboden Zaagsel
Vraag naar de zomerprijs!
farmel.nl Tel. 0527 630503/06 83239101

QUOTAMEL
produktiericht en veilig
Gevraagd:
• Losse percelen landbouwgrond
• Schuren inzake ruimte voor ruimte-veluwe/Randstad.
• Potentiele Ontwikkel locaties voor woningbouw.
• Kleigrond vanaf minimaal 1000 kuub.
• Complete melkveebedrijven.
• Varkensrechten. Koop en leasemelk.
Tel. 06-22976397
info@quotamel.nl www.quotamel.nl

HARDEMANISOLATIE
BARK - N. BEVELSYSTEMEN BV
nu stalen als nieuw met dakrenovatie
Asbestdak?
Uw stal verdient beter!
Zijn uw stallen voorzien van asbestdaken? Zijn uw daken een bron van energieverlies? Laat Hardeman Isolatie uw daken renoveren. Dat doen we veilig, zorgvuldig én verantwoord.
Bent u benieuwd naar de mogelijkheden? Neem contact met ons op voor persoonlijk advies en een offerte op maat.
Laageinderweg 39 Koothwijkerbroek (0342) 443651 info@hardemanisolatie.nl
hardemanisolatie.nl

VANDAAG **MORGEN**
14 17 13 15
4 WEER
Ga voor agrarisch weer op maat naar
www.boerderij.nl

Steeds meer burgers en milieuorganisaties willen dat agrariërs extra maatregelen nemen bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Foto Koos Groenewold

Onrust over spuitvrije zones

DOOR GUIDO KOBESSEN

Vertruste omwonenden van bollenpercelen zien in het rapport van de Gezondheidsraad een bevestiging van hun angst dat hun gezondheid ernstig wordt bedreigd en hopen op een snelle start van het onderzoek.

Maar wachten tot het omwonenden-onderzoek over een aantal jaren is afgerond, willen ze niet. Tot die tijd moeten er maatregelen worden genomen om de bollenteelt veiliger te maken, vinden ze.

De omwonenden, verenigd in onder meer de stichting Bollenboos en de Werkgroep Bollenteelt Hardenberg, voelen zich gesteund door de uitspraak van de Gezondheidsraad dat wachten op de conclusie van het onderzoek niet voldoende is. "Nu al kunnen maatregelen genomen worden om de blootstelling aan omwonenden te verlagen. De commissie vindt het van belang dat de zorgen van omwonenden serieus worden genomen; ook ongerustheid vermindert de kwaliteit van leven", stelt de raad.

Niet alleen verontruste omwonenden dringen aan op een snelle start van het onderzoek, ook de telers zelf. De onzekerheid over de risico's voor hun gezondheid is ook bij kwekersgezinnen onverminderd groot, stelt de KAVB, de branchevereniging voor bollentelers. "Het nieuwe gewasbeschermingsseizoen is zo goed als gestart, dus laat het onderzoek maar beginnen, anders is er alweer een jaar verspeeld", zegt Dirk

Met de toezegging dat er een grootschalig onderzoek komt naar de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden is de rust niet teruggekeerd. Verontruste burgers en de milieubeweging eisen extra maatregelen zoals een spuitvrije zone. Telers willen een snelle start van het onderzoek. Hoe eerder dat is afgelopen, hoe sneller de rust terugkeert, verwachten ze.

Osinga, woordvoerder van de KAVB-Kring Noord-Nederland. "Gezien het grote belang zou dat zeer onverstandig zijn."

Ondertussen pogen de telers de gemoederen te bepalen, onder meer door het toepassen van gedragsadviezen van KAVB en van LTO Noord, Cumela, Nefyto en distributievereniging Agrodiss. Hierdoor moet de bollenteelt positiever op de kaart worden gezet. Vooral door middel van betere communicatie valt nog veel winst te behalen, met name richting omwonenden, stellen de organisaties. "Heel veel angst is gebaseerd op onwetendheid", zegt Joris Baecke, portefeuillehouder plantgezondheid namens LTO.

'Spuitvrije zones van 50 meter zijn nekslag voor de sector'

Een spuitvrije zone van 50 meter is ondenkbaar. "Het zou de nekslag voor de sector zijn", zegt teler Marcel Markhorst uit het Overijsselse Brucht. "Want wat hou je dan nog van je perceel over?"

Telers, toch al zoekende naar geschikte percelen, zouden nog minder de beschikking krijgen over geschikte grond.

De afstand van 50 meter is volledig uit de lucht gegrepen, stellen LTO en KAVB. "Deze afstand is niet op feiten gebaseerd, maar op het idee dat je visueel ergens ver van

daan blijft en denken dat dat je dan veilig bent. Er is geen onderzoek gedaan naar de Nederlandse situatie met het middelenpakket dat we hier gebruiken", zegt Baecke.

Osinga (KAVB) stelt dat er met gebruikmaking van driftreducerende doppen nauwelijks sprake is van drift en dus een zone van maximaal 1,5 meter ruim voldoende is. Een nog niet gepubliceerd onderzoek van het Wetterskip Fryslan toont volgens Osinga aan dat er vrijwel geen sporen zijn van gewasbeschermingsmiddelen in het Friese oppervlaktewater naast bloembollenpercelen die direct gerelateerd kunnen worden aan dat perceel. De uitslagen wijken niet af van eerder onderzoek in sloten naast percelen aardappelen, bieten, mais of uien.

Het kabinet wil ook wel overgaan op invoering van een spuitvrije zone, maar zegt dat moeilijk te kunnen realiseren. De verwachting is namelijk dat er bij een eventuele invoering juridische problemen ontstaan doordat er onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing is.

Vervolg op pagina 13

Debat 'Gewasbescherming en omwonenden' op 21 mei

De Koninklijke Nederlandse Plantenziektenkundige Vereniging houdt woensdag 21 mei in de Hof van Wageningen aan de Lawickse Allee 9 vanaf 15.00 uur een debat met als thema 'Gewasbescherming en omwonenden: wie, of wat bepaalt?' Onder leiding van Felix Rottenberg zullen belanghebbende partijen met elkaar in discussie gaan. De discussie wordt ingeleid door Fred Woudenberg, voorzitter van de Gezondheidsraadcommissie 'Gewasbescherming en omwonenden'. Daarna geven omwonenden (Stichting Bollenboos), gewasbeschermingsmiddelenindustrie (Nefyto), boeren en tuinders (LTO-Nederland) en milieubeweging (Greenpeace) hun visie. Vervolgens is er een debat. Deelname is gratis.

Felix Rottenberg leidt het debat over gewasbescherming en omgeving. Foto PvdA

Gele roest in granen een probleem, zeker in het Zuidwesten

DOOR THEO BRUMMELAAR

Gele roest tiert welig op de graanpercelen. Zeker in het Zuidwesten is de ziekte nauwelijks beheersbaar. "We hebben door de zachte winter enorm veel problemen in de winter- en ook in de zomertarwe. Er wordt veel meer gespoten", zegt Johnny Remijn van DLV Plant (regio zuidwest). "Een kwart van het areaal heeft een behoorlijke aantasting. Ik heb nog nooit zoiets meegemaakt."

Wat ook opvalt, is dat het in deze regio erg droog is. Remijn maakt zich vooral zorgen over de tweedejaars plantuien en de aardappelen op zwaardere grond.

In Flevoland speelt gele roest ook een grote rol. "De roest is veel agressiever dan in andere jaren", zegt DLV'er Paul Hooijman. "Het is gewoon ideaal weer voor gele roest. Alle rassen hebben er last van. Hier wordt ook drie in plaats van twee keer gespoten."

Phytophthora

Bij de pootaardappelen signaleert Hooijman minder problemen. Al zijn wel meer luizen gevonden dan in voorgaande jaren. Ook zijn er meer overblijvende onkruiden zoals hoefblad of melkdistel.

Gele roest steekt kop op in het Zuidwesten. Foto RB

In de provincie Groningen is gele roest ook een probleem, maar is het beter beheersbaar. Ook doordat de meest gevoelige rassen hier niet voorkomen. Daarnaast komt er meeldauw voor. DLV'er Roelof Naber wijst tenslotte op aardappelopslag. "De zachte winter heeft ervoor gezorgd dat dit veel vaker voorkomt. De uitgangspositie is niet optimaal. Bij regen kan phytophthora snel de kop opsteken."

De warme winter en het vroege voorjaar zorgen dus voor meer ziekteproblemen. De gewas-

sen groeien weliswaar snel, maar telers moeten alert zijn. Bayer Crop Science ziet meer schimmeldruk en insecten in de verschillende akkerbouwgewassen. Vooral bij granen.

"Sommige telers zullen dit jaar vier keer moeten spuiten om gele roest en septoria onder de knie te houden", zegt een woordvoerder van het bedrijf. "Verder zien we met enige regelmaat nieuw onkruid bij de bieten en is de phytophthoradruk relatief hoog. Er is in de gewassen bijvoorbeeld veel aardappelopslag vanuit aardappeljaar 2013 dat afgelopen winter niet is kapotgevroren."

Engerlingen

Qua plaagdruk valt het dit jaar nog redelijk mee. Dat stelt Wageningen UR-onderzoeker Klaas van Rozen. "Er zijn schadegevallen met emelten gemeld, waarbij er opnieuw gezaaid moest worden. Maar dit is niet extreem. Daarnaast zijn de luizen er eerder en kunnen bij de engertelers nieuwe schade veroorzaken. Dat is een aandachtspunt."

Voor de bieten ziet onderzoekscentrum IRS een relatief normaal jaar. "De bieten en onkruiden kwamen snel op en lieten zich goed bespuiten. Er is ook niet veel meer gespoten dan in voorgaande jaren", zegt Peter Wilting.

Vervolg van pagina 11

Om de onrust weg te nemen, wil het kabinet daarom met de sector in gesprek om te kijken wat er op vrijwillige basis gerealiseerd kan worden. Volgens staatssecretaris Wilma Mansveld van het ministerie van Infrastructuur en Milieu valt daarbij te denken aan zones met vanggewassen zoals maïs en verdergaande technische maatregelen om de emissie te minimaliseren.

Maar op vrijwillige basis kan het lastig worden deze maatregelen te implementeren, omdat hierover verschillend wordt gedacht. Waar een strook maïs voor de één een goede oplossing is, vindt een ander juist dat een strook maïs de vraag versterkt welke 'duistere praktijken' daarachter plaatsvinden.

Convenant

Volgens Henk Fahner, voorzitter van de Werkgroep Bollenteelt Hardenberg, is er wel degelijk voldoende juridische grond voor een spuitvrije zone. Hij wijst op een zaak in Apeldoorn waarbij een zone van 50 meter werd toegestaan. Ook ziet hij zich gesteund door de Gezondheidsraad, die in het advies 'Gewasbescherming en omwonenden' stelt dat een eerdere gerechtelijke uitspraak rond de situatie in Heerenveen is gebaseerd op ondeugdelijk onderzoek. Verkeerde jurisprudentie, dus.

In Hardenberg wilde de gemeente aanvankelijk zo'n zone van 50 meter realiseren, totdat een stevige lobby van de telers de politiek anders deed besluiten.

Als tegemoetkoming kijkt de gemeente samen met telers en omwonenden naar maatregelen om de onrust weg te nemen. De bedoeling is om gezamenlijk een aantal afspraken op papier te zetten. In aanloop naar dat convenant wil Markhorst, één van de tien telers in Hardenberg, geen uitlatingen doen over de Hardenbergse situatie.

Ook Fahner is terughoudend, al zegt hij wel te verwachten dat er over een paar weken een convenant ligt. Inclusief een spuitvrije zone rond gevoelige objecten, maar hoe breed wil Fahner niet zeggen. In het convenant komen in ieder geval passages voor uit het gedragsadvies van de KAVB, zegt Osinga die er als adviseur bij betrokken is. Hij zegt het een goede zaak te vinden dat telers en omwonenden met elkaar tot overeenstemming komen, maar hoopt niet dat de Hardenbergse situatie veel navolging krijgt. "We hebben al te maken met Europese, landelijke en provinciale regelgeving. Als straks iedere gemeente zijn eigen regels krijgt, is het helemaal niet meer te overzien. Ook krijg je dan rechtsongelijkheid: hier mag het wel en daar mag het niet."

Houdbaarheidsdatum

Ook al ligt er straks een convenant, de werkgroep staakt de strijd tegen het in hun ogen overbodige middelengebruik niet. Afgelopen week nog werd de publiciteit opgezocht met de uitnodiging van de stichting Bollenboos en Kamerlid Esther Ouwehand van de Partij voor de Dieren. Nadat eerder al in Diever het 'Zwartboek Gifklikker.nl' werd overhandigd, werd dat op Hardenbergse bodem nog eens dunnetjes overgedaan. Het zwartboek is een verzameling van ruim 350 klachten die binnenkwamen op het meldpunt 'gifklikker', waar omwonenden van een landbouwper-

Henk Fahner, voorzitter van de Werkgroep Bollenteelt Hardenberg, heeft een nieuw terras bij zijn woonboerderij, maar zegt die komende zomer nauwelijks te kunnen gebruiken, omdat het perceel ernaast wordt gebruikt voor liebiebollen. Foto Frank Uijenbroek

ceel terecht konden voor klachten over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Volgens Nefyto is dat alleen een bevestiging van de 'juistheid van de keuze van de Gezondheidsraad om blootstellingsonderzoek in Nederland uit te voeren'. "Niet meer en niet minder", stelt woordvoerder Jo Ottenheim. Op-

vallend is het grote aantal anonieme meldingen op 'gifklikker'. Volgens de initiatiefnemers komt dat doordat veel mensen zich niet vrij voelen om zich openlijk uit te spreken over hun zorgen. Wat dat betreft is er totdat het blootstellingsonderzoek is afgerond nog wel werk te verzetten.